

31.

DISSERTATIO JURIDICA,
DE INJURIIS,

Quam
Divina adspirante Gratia
permissu

Magnifici JCTORUM in Illustri Albi-
politana Ordinis
PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO, AMPLISSIMO,
ATQVE EXCELENTISSIMO,

**DN. WILHELMO
LEY SERO,**

J.U.D. & Antecessore hujus Athenæi longè celebra-
tissimo, Facultatis Juridicæ, Curia Electoralis & Scabinatus
Assessore gravissimo, h.t. Decano Spectabili,

DN. PATRONO, FAUTORE ac PRÆCEPTORE
suo perpetim colendissimo,
Publicæ censuræ & examini eruditorum
submitte

JOHANNES GODOFREDUS Mann/

Hayn. Misn.

IN AUDITORIO JCTORUM,

Ad d. Oct. 1682.

Horis consuetis.

WITTENBERGÆ, Literis JOHANNIS WILCKII.

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

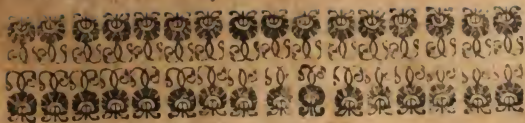
DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

DEATH

I.N.D.N. 7 C.

Quemadmodum virum bonum decet famæ thesaurum diligenter custodire adeo nequam occasionem sinistra de se suspicionis nedum locutionis præbeat, uti præcipitur 1. *Thessalon. c. 5. v.* ab omni specie malâ abstinete. *Syrac. c. 42 v.* curâ habe de nomine bono hoc enim magis permanebit, quàm ille thesauri preciosi & magni: quia illa caduca & fluxa sunt, opesq; ante nos sæpe, vita nobiscum semper abit, nomen autem & fama æternant, eaq; sola, cum non erim9, erunt. Hinc rectè apud Plaut. dicit quidam in Mostell. Ego si bonam famam mihi servasso, sat ero dives. Vicissim non boni sed pessimi atq; viri sceleratissimi officio fungitur is, qui temere alterius famam lædit ejq; boni nominis thesaurum incomparabilem furatur. Cum lædatur verbis Injuriosis fama non minus atq; furto patrimonium. Unde quoq; Injurians FLIR HONORIS, i.e. ein Ehrendieb appellitari solet. *Carpz. Prax. Crim. p. 2. qv. 94. n. 1.* Fama enim omnium rerum preciosissima est & in æstimabilis per text. in *L. si in duabus 104. ff. de R. J.* graviorq; honoris jactura est quam vitæ. *L. isti quidem 8. §. 2. ff. quod Metus causa, L. iusta 9. ff. de manumiss. vindict. Constitut. Elector. 42. in pr. p. 4. Jus in L. ut vim 3. n. 36. ff. de Just. Et Jur. Et L. admonendi, 31. n. 228. ff. de Jurciurand. Petr. Heig. p. 2. q.*

31. n. 3. Andreas Gail. l. 2. Obs. 100. n. 6. seu oculorum siue o-
 mnium bonorum amissio *L. Infamia. 8. ff. C. de decurioni-
 bus.* Ideo in Scripturis quoque detrectatorum lingua passim
 gladio, Novaculæ acutæ, armis & sagittis comparatur.
 Lingva namque obtrektoris, inquit S. Bernhardus est vi-
 pera ferocissima, lancea acutissima & gladius anceps imò
 triceps, imò crudelior, quod etiam juxta Plutarchum in
 Apophth. Thearidas Lacon festivo quondam responso in-
 nuit, quum gladium fortè cote acueret rogatus à quopi-
 am: num esset acutus, acutior inquit Calumniatoris Lin-
 gva est. Licet autem Crimen Injuriarum quovis ferro no-
 centius & aspide quavis formidolosius *Erasm. in libr. cui:
 tit. præscrips. Lingua.* Nihilominus tamen hoc libidino-
 sissimum seculum non videt ullum delictum frequentius
 nec ullum ferè est quod vindicetur lentius. Tale vitium
 enim nunc omnibus ita familiare est, ut Chartarum lu-
 sus in Germaniâ & Muscarum numerus ubique; mense Ju-
 lio. *Nobilissim: Græzus lib. 1. de convers. civ.* Ac ut ad exem-
 pla deveniam, multi hodiè ad usum transferunt dicteri-
 um illud Medii apud Alexandrū cujusdā Calumniatoris
 perditissimi. Calumniare audacter semper aliquid hæret.
Eberhard. Spekb. centur. 2. Class. 3. q. 7. n. 4. Quamobrem de
 Injuria pro virili jã nobis differendū: non ut Injuriã facia-
 mus (quicumque enim lingvã in ore habet ita se præparet,
 nede aliis malè loquatur) sed ut indoles mali cū remediis
 exhibeatur. Nec obest de hac Materia extare multorum
 scripta & hanc disputationem fovere, quæ sparsim hinc
 inde ex aliis autoribus excerpta sunt: quia satius esse puto
 ex variis Jctorum scriptis optima quæque congerere, quam
 suo uti ingenio. Priusquam autem ipsa rerum penetra-
 lia aggrediar, cum ut habet vetus Proverbium præsentè

DEO

DEO, impeditum, fiat expeditum *Nicol. Reusner. l. 1. d. 1. n. 2.*
DEum Optimum Maximum precamur, ut nostris præf-
se actionibus & mentem ac linguam ita regere velit, ut
non nisi recta agamus & ab iniquis abstineamus.

Sit itaq; felicibus auspiciis.

THES. I.

Quamvis non iverim inficias delictum etiam ge-
nerale nomen esse & comprehendere crimen & malefi-
cium. *L. 1. ff. de LL. L. 1. l. 5. §. ult. ff. de pen. Job. Harpr.*
ad § 7 Inst. de Obl: quæ ex. delict. nasc. n. 6. At tamen
privata delicta proprie dicuntur delicta: maleficia & noxæ pu-
blica Speciali nomine crimina. *l. 2. §. 8. C. de Vet. Jur. enucl. l. 17. §. 18*
ff. de Edil. Edict. Cujac. in comment. ad pr. de priv. delict. in f. Ge-
nerali itaq; sensu delicta alia sunt publica, quæ statum publicum
offendunt & quorum delatio in commune omnibus conceditur
argum. §. 1. Instit. de publ. judic. l. quamvis 30. C. ad L. Jul. de adult.
Clar. libr. Recept. Sentent. §. 1. n. 5. Gomez. 3. var. Resolut. c. 2. n. 1. Pe-
trej. conclus. crim. a. lit. c. uti sunt adulterium, homicidium &c.
Alia vero privata, in quibus læsio privati potissimum attenditur
adeoq; is, cujus inter est apud Magistratum experitur, ut reus ipsi
ex delicto obligatus ad resarciendum damnum v. etiam pœnam
pecuniariam ipsi præstandam condemnatur, *L. Locatio. 9. §. quod*
illicite ff. de Public. l. 6 & l. 7. §. 1. ff. de injur. & præcipue sunt furtum
damnum rapina quorum species quoque est Injuria.
Hinc in injuria est delictum privatum quo alteri contumelia dolo
malo inferitur *Excellentiss. Struv. S. 7. C. ex. 48. rh. 53.*

II. Componitur ex IN h. e. Non & JURE, quasi non Jure
aut contra Jus facta, dicta Imperat: in pr: *Inst: h. t. Sylvest: in*
Summ: verb: Injur Ludovic: Gilbauf: de Injur: & famos: Libell.
§. 1. n. 4.

Hæc vox Specialiter sumpta triplici modo usurpatur, inter-
dum: pro damno culpæ, non jure dato ut in *L. Aquil: L. sed &*
si quemcumq. 1. §. 1. ff. ad L. Aquil: Interdum: pro Injustitia &

iniquitate judicantis *l. 51. in pr. ff. de Epiſt. l. 8. l. 15. C. eod.*
Interdum deniq; pro contumelia *l. 27. §. 2. ff. de Paſt.* In quâ
ſignificatione hic quoq; accipitur.

III. Cujuscunq; vero generis ſit contumelia, quam quis ſe
paſſum conqueritur, non poteſt vocari Injuria, niſi voluntas &
animus in juriandi adſit, cum dicatur ejus actionis fundamen-
tum ſubſtantiale, ſubſtantia fundamentalis, eſſentiale injuriæ
requiſitum juxta *Andr: Gail: L. 2. Obſ: 99. n. 5. & Petr: Heig: p. 2. q. 31. n. 36.* qualis animus, ſi verba injurioſa ſint ſemper præ-
ſumitur niſi contrarium probetur. *l. 5. C. de Injur: aut præce-
ptor domini vel cõſvagvineq; vel alia talis perſona ſit, quæ præ-
ſumptionem talem excludat l. 5. l. 6. §. ad L. Aquil: l. 15. §. 38. ff. b. e. l. 11. §. 3. ff. quod falſ: tut: autb: geſt: eſſe dic: Dan: Moller: ad Conſtit: Elector: 42. p. 4. n. 31.* Sequitur hinc, quod neq; fu-
rioſi & impuberes *l. 3. §. 1. ff. b. e. neq; dormientes Pek: in cap. ſine culpa de K. J. in 6. Joſeph: Mascard: concl: 902. n. 15.* etiãq;
Ebrii *l. 6. §. 7. v. per vinum. ff. de Re Milit:* Et deniq; bruta
animalia contumeliam inferre nequeant quia doli capaces non
ſunt & ita affectu iniuriarum carent. *l. 1. §. 3. ff. Si quadr: pau-
per: ſec: dic: Fomann: diſputat: 27. Theſ: 20. Lit: b.*

IV. Ceterum licet hæ perſonæ injuriam inferre nequeant,
illam tamen pati queunt. cum enim hoc delictum dolo patre-
tur & in affectu facientis conſiſtat, conſequens eſt pati poſſe
etiã eos qui non ſentiunt. Sic uti defunctis quoq; ac mor-
tuis contumelia fieri poteſt, ita ut ejusdem hæredes illam vi-
dicare queant. *l. 1. §. 4. ff. de Injur:* Præterea patitur quis iniu-
riam vel per ſe vel per alias perſonas. per ſemet, cum directo pa-
tri familias vel matrifamilias ſit iniuria, per alias, cum per con-
ſequentias v. c. quando vel liberis noſtris, vel ſervis vel uxori
nurtive, injuria inferitur, quod iterum duobus modis fieri po-
teſt: Vel, quia injuria his perſonis facta ad nos quoq; ſpectat
principaliter, vel quia nobis una cum illis executio ejus concedi-
tur; ad prius pertinent ſervi *§. 3. inſtit: l. 15. §. 35. 44. & ſeq. ff. b. tit: ad poſterius filii, l. 1. §. 5. l. 17. §. 10. l. 41. ff. eod:* Et uxo-
res: per uxorem enim fieri intelligitur mariſo, unde & maritus
ſuo nomine agere poteſt. *l. 1. §. ult: l. 11. §. 7. ff. b. e. idem in ſpon-*

Sponso & Sponsa obtinet l. 15. §. 24 ff. eod. : Quia & quandoq;
fieri potest ut tribus personis actio nascatur nec ullius per
alium consumatur. l. 1. §. ult. ff. de Injur : Barbov. ad Truult.
vol. 2. disp. 10. thes. 7. lit b. At num fratri affini & aliis conjunctis
personis in jura facta alteri illata censeatur, ita ut quilibet expe-
riti suo nomine possit, plurimi sunt qui id affirmant, sed rectius
negat Carpz. p. 1. dec. 33. n. 6.

V. Fit autem Injuria vel Re vel verbis, quod probe ani-
madvertit Job : Schneidew. ad §. 1. Instit. b. c. n. 1. Unde & o-
mnis Injuria alia realis alia verbalis Hermann : Valteje l. 1. Jus-
risp : Rom : c. 49. n. 5. Job : Harpr : in §. 11. v. 1. inst. eod. : Andr :
Gail. l. 2. Obs : 104. n. 2. Realis Injuria est (1.) cum quis pugno
pulsatus aut fustibus cæsus s. vulneratus 2.) cujus domus vi intro-
ita est aut 3.) Si alicujus bona qui nihil deberet, quasi debitoris
possessa fuerint ab eo, qui intelligebat nihil eum sibi debere 4.)
Cum quis matrem familias quæ stolâ utebatur, aut prætextum
prætextamvè assecutus fuerit, 5) cujus pudicitiam sc. libidinis
causa attentaverit, 6) cum citra contumeliosam corporis attre-
ctationem facto quis ludibrio ac delectamento habetur, Ger-
mani dicunt, et nen Narren oder Mönch stechen / Lingva exerta o-
culis s. ore distorto & aliis compluribus modis §. 1. inst. l. 15. §.
27. ff. b. c. l. 5. ff. Satisd : Cog. Cuj. l. 6. obs. 5. Verbalis vero Inju-
ria dicitur, quæ fit, vel voce vel Scripto.

Voce si alicui convitium factum fuerit veluti si alicui obji-
ciatur quod vel jure naturali vel positivo turpe est ac prohibi-
tum l. 42. ff. de V. S. E. g. Sempronius Titium Christianum ap-
pellavit Judæum seu Cajum nominavit beccum et nen Hahn-
Drehe &c. : nec inter est an directis verbis an c. b. i. q. v. in inferen-
da contumelia utatur ut, silenocinium objectu q. dicat, tu es bo-
nus maritus, tu es bona mulier, honesta virgo petr : à plac. in
Epitom : delict : l. 1. c. n. 13. Job : Harpr : §. 1. n. 17. Inst. eodem.
Neq; alicui Injuriam inferens dicendo tu mentiris, Salvo hono-
re tuo, Salva reverentia, Salva tamen exstimatione tua, aut quod
pace tua liceat dicere. protestatione honoris excusationem me-
reretur, quia est fædissimum mendacii crimén, gravius
furto, e. r. i. s. s. i. m. a. animi pestis efficacissimum animæ vene-
num,

num, *Syrac* : c. 20. *Act* : 5. *Job* .8. *Ephes* .4. *Coloss* : 3. *Jac* : 3. *Apos* : 21. quod delictum per se est & in famiam committenti infert & qui alicui objecit injuriarum tenetur l. 15. §. 5. ff. de *Injur* : l. pen : C. eod. : nec protestatio illa adjecta Injuriantem sublevare potest, cum ea sit contraria actui, ideoq; nihil operatur. *Didacus Covarruv* : l. 1. var. res : c. 11. n. 1. *Modest* : pif : *Conf* : 67. n. 4. *Gail* : l. 2. *Obs* . 101. n. 2. Scripto autem : Cum quis ad infamiam alicujus libellum aut carmen scripserit, composuerit, ediderit, doloyè malo fecerit quod quid eorum coram fieret, l. 5. §. si quis & l. seq. ff. de *Injur*. Hac vicissim est duplex : aut verè scripta, quâ si quis latenter alteri crimen famosum publicè imputet, in peculiare nomen incidit & dicitur famosus libellus. Licet enim libellus famosus sit quoque Injuria scripta, attamen non omnis Injuria scripta est famosus libellus, sed perinde sese habet Injuria in scriptis illata ad famosum libellum, ut genus ad speciem : aut quasi scripta, ut, si quis ad infamiam alicujus membra virilia, sive vulvas muliebres in ejusdem Janua sive porta pingat. arg. l. unic. C. de famos. lib. Reform. *G. P. zu Augsburg de anno 1548. tit. 34. von Schmahschriften Gemelden und Gedichten* / §. 2. deßgleichen nichts schmahliches / Pasquillisches &c. in was Schein das beschehen möchte / gedicht / geschrieben / in Truct gebracht / gemahlt / geschnitzt / gegossen und gemacht / add. *R. A. de anno 1577. §. 35. & Const. Imper. Spir. 1570. §. wie wohl auch. Junct. Nov. Aug. Elector. p. 4. Const. 44. & ibidem Dan. Moller. n. 4.*

VI. Libellus famosus vulgo Pasquillus appellatur, eo quod in Urbe Romana propè tabernam Pasqvini Sartoris cujusdam, qui Papam & Cardinales ob vitia libere & impune vellicare solitus erat, & quidem eo mortuo statua effingeretur, quæ joco populari Pasquvinus vocabatur, exinde quod illic ob dicacitatem notissimus. Magister Pasquvinus habitasset; Sicut autem ille. Vivus hominum vitia insectatus fuerat, ita nunc post mortem ejus statua Epigrammatophori munus subiit : cum illic de noctu omnis generis Scripta maledica affigantur, quæ inde Pasquilli nomen sibi vendicant. *Zwinger: in Theatr. vit. human. vol. 21. lib. 3. verb.*

Pas-

Pasquillus. Daurb: de Testam: n. 226. Matth: Steph: p. 4. disp: 5. tb. 13. Et quia vetustas magnam habet admirationem, nihil etiam antiquitatis ignorari debet *argum §. 1. inslit: de Testament: Ordin:* non immerito quæritur, quidnam fuerit ista statua marmorea & Resp. cum *Jacob: Boissard: p. 2. Rom: Urb: Topograph: & Antiquit:* ita. Dubitarunt nonnulli quidnam fuerit ista statua, quæ jam pridem Pasquillus vocatur, plures autem in hoc conveniunt Gladiatori esse simulachrum, nisi volueris Martis aut militis cujuspiam: En enim gestu corporis manet quasi ferire volentis, ac subter se marmoreum alium mutilatum truncum seu fragmentum habet alterius Simulachri, ut hostem esse pro comperito habuerimus, quo cum is dimicaret, Ferunt nonnulli hoc esse simulachrum unius ex duobus præcipuis Alexandri Macedonum Regis, militibus qui & Pasquillus nomine vocatus sit, quod innuit autor quidam, qui vetusta marmorea & ænea simulachra typis excusit; quamdiu autem abhinc ibi steterit signum illud, non satis liquet, sed ut conjecturâ credere facile est, ab eo quo ædes illæ, penes quas extant, erectæ sunt tempore, ducentis nempè ab his annis vel circiter. Ædes vero à Francisco de Ursinis Urbipræfecto ut in Ostii superstilio legitur erectæ sunt Duo tandem in præsentiarum succurrunt de hoc Terminò: (α) quod famosos libellos s. pasquillos ut vulgo vocant, qui ab imprudentibus & minimè piis hominibus olim confici consuevere sub hac statua esse appensos ferunt, eo quod in mediâ ferè urbe sit, ut facilius à transeuntibus legerentur. (β) quod mirum quidem est, quod tot tantisque elapsis annis hæc ibi duraverit statua in publicum aoprivatorum præjudicium, nec fuerit unquam qui pietatis ac Religionis Christianæ zelo ausus fuerit eam evertere. Cæterum accurate loquendo differunt Pasquillus & libellus famosus: & hic, de quo in *L. un: C. de famos: libell:* propriè est scriptum, in quo alicui crimen capitale imputatur, eo fine, ut Judici innotescat, & infamatus ex in pœnam capitis subeat, cujus auctor nomen suum subticuit & ignorari voluit. A quo multum differt liber ad infamiam alicujus compositus in *L. Lex Cornelia §. 9. ff. de Injur: & famos: libell:*

VII Porro Injuria constituitur vel levis vel atrox. l. 7. §. 5. l. 8 ff. h. t. *Zobell* : p. 4. d. 7. n. 3. *Menoch*, l. 2. *arbitr* : *judic* : q. 6. 3. c. 263. n. 1. Atrox Injuria potissimum tripliciter estimatur, ex personâ, tempore vel facto. §. atrox. 9. *instit* : h. t. d. 1. *Prator edixit* 7. §. ult. ff. *cod* : Facto fit injuria atrox ; si quis ab aliquo vulneratus s. fustibus cæsus. Persona, cum Magistratus s. alia persona Illustris ac conspicua ab humili injuria afficitur wann jemandt hohe und befreihete Persohnen die in Regiement siezen injuriret / Tempore deniq; fit injuria atrox si in convivio s. die festo &c. alicui injuria inferatur. l. 4. C. l. 7. §. 8. l. 15. §. 39. ff. *de Injur* : *Jul* : *Paul* : l. 5. t. 4. §. atrox *Cujac* : *ad eundem Observ* : 16. *Forn*. l. 1 *Select*. 21. Sed & locus atrocem injuriam facit, v. c. si publicè illata fuerit. §. Atrox injuria. 9. J. *de injur*.

VIII. Injuria verbalis levis est si quis aliquem impudentem, socordem, negligentem appellavit *Job* : *Harpr* : in §. *injur* : *instit* : *de Injur* : n. 142. *Schrader* : tom. 2. *consil* : ult. n. 77. Leves injuriæ Reales dicuntur omnia vulnera so nicht schwellen Fleischen oder Blutrinnsen vulgo Braun und Blau h. e. verbera so mitt Knütteln oder Prügeln geschlagen oder auch geivorffen werden. Item Haar rauffen so nicht schwillen. Sub qv a specie etiâ annumerantur talia vulnera, quæ infliguntur capiti non transeuntia per cranium, item effractio dentium, mutilatio s. amputatio digiti in manu vel pede *Elnes zeus* & id genus alia *Matth* : *Coler* : *dec* : 161. n. 57. *Landt* : l. 2. *art* : 6. *vers* : *Tealtcher Sing* : *rjun* : *la Glos* : *sa latina ad text* : *Germanic* : *ibid* : *lit* : K. in medio.

IX. Reales autem injurias graviores s. atrociores vocamus illa vulnera, quæ vulgo Rämpffer Item Bein schröttige Wunden / offene Wunden Schandtmahl und Lämdden dicuntur : quales quoq; sunt cicatrices circa effusionem sanguinis. *Zobell* : p. 4. *dist*. 7. n. 27. Et pertinent ad superiorem Jurisdictionem zum Obergerichte. Jure Saxonico enim Jurisdictio in Altam s. superiorem i. e.

Ober-

Obergerichte/Halsgerichte/& Bassam s. Inferiorem. i. e. Erb-oder Niedergerichte dividi solet. *Dn. Struv. Ex. 4. thes. 80.* Illa continet omnem graviolem delictorum animadversionem cum vulneratione sangvinolenta. Wann es Wunden oder Beulen seynd/daraus Wunden werden/qvorum pœna est ultimum supplicium, fustigatio, manus amputatio, etiam Relegatio. Hæc vero causas pecuniarias & leviorum delictorum cœrcitionem citra vulnerationem *Hahn: b. 1. n. 8.* Wann man Blau und Braun oder Bludrünstig geschlagen. *Berlich: p. 1. concl. 1. n. 10. & seq. Carpz: Prax: Crim: p. 3. q. 109. n. 31.* Cæterum levis injuria realis ad verbalem collata pro atroci habetur: qvò pertinet Edictum D. Johan. Georg. II. Saxon. Elect. p. m. de 3. Mart. 1677. qvò verberationes (das Prüqeln) severè inhibita fuisse. Atrox Injuria verbalis est, si quis malitiosè & calumniosè diffamet se hujus vel illius conjugem s. virginem aut viduam carnaliter cognovisse. *Eberhard. Speckh: Cent: 2. Class. 3. q. 9.* Et hætenus de Injuriarum illatione.

X. Cujus pœna olim qvidem ex LL. 12. Tabb: propter membrum ruptum talio erat. §. 7. *Instit: b. 1. Oldr. & alii ad LL. 12. Tab. Aym: Rivall: l. 2 Hist: Jur: Civ: propter os vero fractum & alias Injurias pœna nummaria XXV. scilicet asium erat. Hotom: ad eundem §. Inst: de Injur: Ex qvibus qvoq; jus Saxonicum desumptum videtur, qvò reus intra legitimum tempus XXX. solidos solvendo se ab instituta actione Injuriarum, etiamq; criminali liberare poterat Glossa in Landi R. l. 1. art. 68. n. 3 Vers: Ob Ste wohl zum ersten Modest: Pistor: Vol. 1. conf: 26 p. 4. n. 47. vers: Ich habe auch wohl gesehen junct. n. 51. vers: Wie wohl. qvò postea Elector Saxoniz Augustus in suis provinciis edita *Constit: 42. p. 4. §.* Nach dem wir sustulit, denuo vero Sereniss: Elect: Johannes Georgius 2. in *Novell. Ord: Polit: de anno 1661. tit: Von Injuriren/Schänden Schmähen §. 4. verb: Wir wollen auch hiermitt die Verordnung und Sazung des S. Rechtens in Inju-**

rien Sachen nochmals auffgehoben und unsere constitution wiederholet haben &c. corroboravit. Sed non erimus de eo amplius solliciti, quoniam pœna LL. 12. Tab. diu exolevit, aliaq; pœna substituta est; à Pratore n. pœna pecuniaria imponitur, quæ à læsoq; videm æstimatur à Judice vero taxatur secundum gradum dignitatis vitæq; honestatem *Zobell: p. 4. dist: 1. n. 6. D. 2. n. 4. Mer: p. 2. dec: 209. Cujac: l. 7. Obs: 5. & 13.* Hinc s. carcere s. relegatione s. fustigatione reus & ira pro arbitrio Judicis punitur, quæ de re loquitur D. Augustus Elect: in d. *Const: 42. v.* Darüber und darneben sol auch solcher Muthwilliger Schänder und Injuriant Willkührlich mit einer hohen Geldbusse mit Gefängnis oder mit zeitlicher Landes Verweisung gestrafft/oder auch nach gelegenheit der Persohn der Zeit oder Orter und anderer Umstände mit Staupenschlägen des Landes Ewig Verwiesen werden: & id Nov: *Ordin: Polit: tit: 5.* Von Injurien §. 3. qvoq; fere similibus verbis repetitur.

XI. Nunc progrediemur ad illatæ injuriæ vindicationem, quæ est, quæ injuriam nobis illatam propulsamus s. nos defendimus. Ea; est vel privata vel Judicialis. Privata Vindicatio, quæ vulgo Retorsio dicitur, est, cum quis in continenti Injuriam verbalem alia verbali propulsat quæ omnino admittenda: præfertim in foro etiam Saxonico. Sicuti enim arma armis repellere licet, cur non qvoq; verba verbis: modo moderamen servetur, nec ex intervallo aliquo temporis sed uti jam dictum incontinenti fiat. *Job: Harpr: in §. hac actio 12. n. 97. Inst: de Inj: Andreas Gail: l. 2. Obs: 101. n. 5. Modest: Pist. vol. 2. Conf: 3. n. 34.* Alias Retorsio valere non potest, ut nec Retorsio Retorsionis; sed utrumq; de sua injuria agere oportet. *Dan: Moller: ad const: Elect: 42. p. 4. n. 35.* Hæce ergo duo requisita probè nunc observanda sunt in Retorsione, quæ hodiè apud nos communiter per Schedulam aut libellum coram Notario & testibus interponi solet, ac in hisce s. aliis similibus verbis & formalibus.

das

daß er/der Injuriant oder calumniant ; als kein ehrlicher Mann die Wahrheit gespahret / oder er der geschmähet hielte ihn so lange für einen solchen Menschen/worfür er ihn ausgeben/bis ers ihm bewiese / propriè consistunt juxta *Nov: Dec: Elect: 85. in verb:* So sollen zwar in unsern Landen dergleichen in rechten zugelassene Retorsiones nochmals verstattet werden. Ex quibus rationibus quoq; statui potest, quod in præsentia Judicis in Injuriantem crimen falso objectum retorquere liceat, modo nullum convitium evomatur. Proinde licet injuriis provocatus & fur f. latro vocatus Injuriantem mendacii arguere & exaggerandi causa quoq; addere possit. Tu mentiris ut fur, f. latro; non tamen tu fur, tu latro, quia hæ diversæ sunt locutiones & ad offensionem rei ac vindictam magis quam defensionem tendunt. *Schrader: intr: de Feud: p. p. c. 4. n. 115.*

XII. Sequitur nunc Judicialis Vindicatio, quæ fit instituta Injuriarum actione, cum nullibi reperitur in jure prohibita, sed potius expressè probata. Instituitur autem Actio vel Civiliter vel Criminaliter. Adfinis est actio ea, quæ ex *L. Aquilia de damno injuria dato & L. diffam. C. de Ingen. manum.* descendit, quæ etiam ad alia extra injuriarum causas extenditur ac porrigitur. *Abb. in c. Si quis circa princ. de for. Competent. Bartol. in l. fin. §. eleganter ff. de damno infect.*

XIII. Civilis actio est (a) quæ injuriam passus Injuriatum æstimat & petit, ut Judex reum in æstimationem illam condemnaret, eamq; sibi applicet, salva tamen ipsius taxatione sive moderatione §. 10. *Instit. b. a. Schneidew. ibidem n. 1. Heig. cod. §. n. 3. & seq.* Non autem satis est, in genere interesse peti; sed tutius esse volunt, ut injuriatus certam quantitatem exprimat *Berl: p. 5. concl: 61. n. 71.* nec tamen necesse est, ut æstimationem ad damnum referat, quod nimirum tantam pecunia summam perdere maluisset, quam ejusmodi pati injuriam; Sufficit namq; si absq; ulla relatione actor dicat, se à Cajo passum esse ta-

ſe injuriā, quam tanti æſtimet, petatq; illū in eā ſummū condem-
 nari; etſi injuriatus æſtimationem ad lucrum referat qvin libel-
 lus adhuc ſubſiſtit. *Ægidius Boſſ: in praxi: Crim: de injur: n. 2.*
 Sicuti nec præciſe exigitur, ut actor æſtimationis quantitatem
 juramento confirmet, ſed licitum ei eſt abſq; juramento, (qvo
 caſu etiam ab omni probationis onere liberatur) certa quantita-
 te expreſſa moderationem arbitrio judicis committere, quæ æ-
 ſtimatio vere Judicialis eſt, tantoq; magis reum obligat, quanto
 minus Judex errare præſumitur, qvi propterea hac in re pruden-
 ter agendo, pro ratione perſonarum ac qualitate injuriæ taliter
 æſtimationem moderabitur, ut minimum reylædatur, nec actori
 ullatenus præjudicetur, *Carpz. prax. Crim. p. 2. q. 95. n. 10.* qvōd
 in tantum neceſſarium, ut etiam actor ſummam expreſſā Jura-
 mento confirmare velit, Judex nihilominus taxationem ſive
 moderationem adhibeat, quæ commodiſſimè juramentum præ-
 cedit, qvōd actor poſtea præſtare tenetur. *Mynſing. c. 1. Obſ. 84.*
 Si verò Injuriam paſſus ad moderationem judicis jurare nolit, ex
 eo qvōd minus petitione ſuā æſtimatum ſit, judicem per interlo-
 cutoriam ſub comminatione abſolutoriæ ſententiæ juramenti
 præſtationem injungere poſſe teſtatur *Gail. l. 2. Obſ. 102. n. 11.* (ß)
 ad Reclamationem ſive Palinodiam, auff einen Wiederruff agi-
 tur. Illam æſtimatoriam, hanc vero recantatoriam vocant. §. in
ſumma vers. ſed poſtea prætores Inſt. de Injur. Marant. in Spec. p. 4.
Jud. diſt. 1. n. 5 & 6 Zobel. p. 4. diſt. 7. n. 17 Nov. Ordin. Polit. tit. 5. §. 7.
 Verb. Wolte denn der Beleidigte lieber ad æſtimatio-
 nem oder auff einen Wiederruff zu Recht Palinodia
 genandt / ordentlich klagen. Requiritur hæ actiones
 proceſſum ordinarium juxta regulam, qvōd omnis actio ordi-
 naria ſit, niſi ſummariā eā eſſe probetur: quamvis ſummariæ & le-
 vato velo cauſæ injuriarum etiam abſq; ullo ſtrepitu & ſolenni
 figura Judicii, uti Jura loquuntur, tractentur, & ita in proceſſu
 ſummario velociſſimè ventilentur; Sed hoc ex d. Ord. Polit. tit.
 5. von Injurien §. 5. Verb. Darmit aber Rittermäßi-
 ge und andere ehrliche Leute über den weitläufftigen
 Proceß zu klagen nicht Urſach haben.

XIV. Scire autem convenit, quod quidem hæc actio ad reclamationem Jure Civili plane fuerit incognita, usu tamen fori & consuetudine Germaniæ fere universalis non solum Ordinatione Imperatoria Camerali p. 2. tit. 28. §. und sonderlich se-
geth approbata, sed & quondam ab Electore Saxonix Augusto publica constitutione 42. p. 4. Verb. *Sehen/ Ordnen und Wollen* recepta; quæ DD. admodum torſit an sit criminalis an vero Civilis habenda, *Daniel. Moller. ad hanc constitutionem n. 2. & Robert. Marant. in suo Speculo p. 4. dist. 1. n. 17.* putant eam merè criminalem sed rectius asseritur eam esse merè civilem; cum illa tendat non ad pœnam corporalem, sed ad interesse privatum. 2. Noti Juris est, quod in criminalibus Judiciis vel ad crimen persequendum, vel ad crimen defendendum regulariter procurator intervenire prohibeatur. *L. pen. §. i. ff. de publ. judic. l. i. ff. an per al. poss. redd. caus. appell.* In actione Injuriarum ad Palinodiam diversum observari & procuratorem tam agendo quam defendendo admitti constat. 3. Si criminalis esset neque in Camera Imperiali reciperetur, cum ibi ex Ordinatione nulla causa Criminalis, præterquam in causa fractæ pacis publicæ ventilari possit ac debeat; posterius falsum est quia quotidie in Camera actiones ad reclamationem recipiuntur & tractantur. *Gail. l. 1. Obs. 65. n. 5. Mynſic 4. Obs. 98. n. 8.* Imo nec pœnalem esse sed solummodo concernere Jus partis læsæ ac violatæ famæ reparationem statuit *Carpz. prax. Crim. p. 2. q. 94. n. 15.* Hinc indifferenter cujuscunq; generis ac conditionis personæ Injuriarum conventæ palinodiam præstare debent; quæ ex eadem ratione quoque contra collegium & universitatem locum habet, quia universitas perinde, ut alius privatus conveniri potest, *Matſb. Berl. p. 5. Concl. 62. n. 20.* Neque Clerici à præstatione Palinodiæ immunes sunt, quamvis non desint qui dissentiant opinantes, quod quidem ab Injuriato veniam rogare adstringantur, non retractare eam atque se mentitos dicere. Sed haudquaquam videre possum, quæ ratione personæ Clericorum & eorum cavillandi animus eximi debeant à recantatione quos non eximit *Const. : Elect. 42. p. 4. Verb. daß (in teglicher weise der auch were/ Carpz. prax. Crim. p. 2. q. 96. n. 20.* Equè ad palinodiam reus obligatus

bligatus est, defuncto Injuriato, ejus hæredibus lite contestata : defuncto vero Injuriantesive lis contestata fuerit sive non, in ejus hæredes non transit, sed morte Injuriantis simpliciter expirat ut adeo licet hæc actio quoad Injurati personam sit rei persecutoria, attamen respectu injuriantis & rei conventi videatur pœnalis & famosa & sic consequenter in hæredes istius non transeat, tanquam ad quos nihil pervenerit. *Ferdin : Vasq. l. 3. Cons: 96. n. 8.* Quandoq; tamen Judex ex æquitate circumstantiarum palinodiam in nudam deprecationem si declarationem convertere reumq; ad petendam veniam ab injuriato condemnare potest, *Carpz: Prax. Crim: p. 2. q. 94. n. 18.*

XV. Sed quid? si reus convictus nolit tamen Palinodiam cantare, & coram Judice verba injuriosa palam revocare? Tunc, si sit præsens pro qualitate personæ vel carcere, vel multa pecuniaria aliisve modis, quibus Judex Jurisdictione suam tueri potest ac debet, coercendus est, donec sententiæ pareat & Palinodiam canat *Berl: p. 5. Concl: 62. n. 37.* Renuente vero reo etiamnũ injurias reclamare effluxo determinato spatio, in carcere ulterius detinetur & pane ac aqua cibatur, cum comminatione severioris pœnæ etiam relegationis itemq; quod in casu ulterioris contumaciæ licetor nomine ejus injurias recantare debeat: quod si iterum non attempta hac comminatione id facere recusat, licetor adsciscitur, qui nomine rei injuriam recantat, præsente & audiente eo: tñq; simul relegationis pœna executioni mandatur: *Carpz: prax: Crim: p. 2. q. 94. n. 26.* Si vero absens sit reus, sub pœna pecuniariâ citatur, ut in judicio compareat & sententiæ satisfaciât: si autẽ in judicio comparere nolit, nec copia ejus haberi possit, sed contumaciter emaneat, sententia illa in qua revocatio reo injuncta est publicè, non solum in loco Judicii sed & in loco injuriæ commissæ, & ubi reus alias degit, affigitur, ad hoc ut omnibus in notescere possit: quo ipso fama & existimatio actoris offensa ac læsa injuriis haud parum restituitur *Matth: Berl: diss. Concl. 62. n. 41.* & ita sententiarum in Aula Aldenburg: refert: *Erkennen von Gottes Gnaden Wir Johann Philipp Herzog zu Sachsen &c: Das beschlagene zu gebührender*

tender execution des an 27. Novembre: anno. 1616. eröffneten
Urchels nochmals anderwels bey Straffe 400. Reichsthaler zu
citiren / mit dieser Verwarnung / da er nicht erscheinen würde/
daß als dann mit den gesuchten Anschlag des Urchels öffentlich
wieder ihn sol verfahren werden. W. R. W.

XVI. Ubi porro breviter tenendum est, Palinodiam, item
quando ex L. Diffamari. C. de ing: manum: ex causâ injuriarum
agitur, cum actione injuriarum æstimatoria nequaquam cumu-
lari & ita utramq; in uno libello auctorem minime proponere
posse, uti iterum sancitum in Nov. Ord: Pol: tit. 5. §. 5. Verb:
Es hat aber das beleidigte theil wegen einerley injurien auff den
wiederruff und æstimation der Injurien oder eine Geldbusse/welle
beyderley des Klägers privat interesse concerniret/ zugleich
nicht zu klagen: qvod etiam approbat Carpz: Prax: Crim: p. 2.
q. 95. Item Proc: Judic: tit: 20. art: 2. n. 26 & 33. Ubi formulam
sent: ponit, würde Kläger eine förmlichere klage onstellen und
beklagten entweder actione injuriarum oder ex L. Diffam: osset-
ne belangen; So ist beklagter auff vorhergehende ledung mit
ferner Rechtlichen Nothdurfft sich darauff ein zulassen schuldig/
ferner darauff zubeschehen was recht ist. W. R. W. Secus tamen
quando ex L. Aquilia actio instituitur Gail: l. 1. Obs: 63. n. 9. Et
qvia libellus est fundamentum Judicii ad qvæ totus refertur
processus, unde & truncus nuncupatur arboris Judiciaræ:
Modest: Pist: Vol: 2. conf: 21. n. 4. Ventur: de Valent: in parthen-
litig: l. 2. c. 13. n. 17. Ideoq; incumbit Advocatis & litiganti-
bus actiones suas ita formare, ne ineptitudinis vitium incur-
rant, & plane rejiciantur, ut monet Carpz: Process: Judic: tit:
6. art: 1. n. 1. & 2.

XVII. Accedimus nunc ad Criminalem actionem, qva in-
juriam passus petit, ut reus officio Judicis ob Injuriam illatam
pœnâ extraordinariâ vel in corpore vel irrogatione mulctæ
non sibi sed fisco applicandæ puniatur. §. 10. Inst: b. 1. Schnei-
dew: ibid: n. 1. Perr: Heig: eodem §. n. 3. & seq: Hyeron: Treu-
ler: vol. 1. disput: 12. thes: 1. lit: d. Sicuti enim injuriæ differunt,
& sunt aliæ vel atroces vel leves, ita nec eadem pœna dictari po-
test: qvod si enim quispiam tam audax & temerarius existeret, ut

contra personas in oximia dignitate constitutas veluti' principum cancellarios, consiliarios, atroces injurias evomat, relegationem imo fustigationem pro ratione circumstantiarum Injurianti irrogari posse quis negaverit propter verba *Const. Elect: 42. p. 4. Vers: Darüber ibi: oder auch nach gelegenheit der Person/Zeit oder orter und anderer umstände mit Staupenschlagen des Landes Ewlg vermießen werden.* Nec de sunt qui affirmant Judicis arbitrium pro personæ dignitate ad poenam mortis extendere licere. quorum sententiam secuti fuerunt J Cti Francosurtenses M. Maj: Anno. 1614. pronunciantes sic contra C. B. qui verba Injuriosissima in Seren: Electorem Brandenburgicum protulerat, addita tamen clausula; ut si Elector Serenissimus reo gratiam facere vellet, poena mortis in severiorem fustigationem converti deberet. Cui sententiæ analogia juris non repugnat. Alii tamen statuere malunt, ob iniurias verbales etiam nunquam atrocissimas mortis supplicium irrogandum esse. *Beat: Carpz: Prax: Crim: p. 2. q. 94. n. 48.*

XVIII. Si Magistratui vel Judici injuria verbalis inferatur pro ratione circumstantiarum poenam perpetuæ relegationis imponendam esse tradit *Carpz: d. q. 94. n. 38 & 42.* Upde colligitur non minorem poenam illis deberi, qui Magistratum injuriis realibus afficere non verentur, quod delictum tanto atrocius videtur, quanto majori audacia & malitia illud perpetratur; ut dubium haud sit, quin graviter quoque vel fustigatione vel ad minimum relegatione puniri debeat, *Carpz: Prax: Crimin: Part: 2. q. 100. n. 2.* neque posteriori casu hæc poena sufficit, sed & injurians omnes insuper expensas in curationem factas omneque damnum & inter esse præstare cogitur, *test: Consult: Const: Saxon: tom. 2. p. 4. q. 50. Constit: Elect: 43. p. 4. Anton: Tessaür: dec: 18. n. 12.* Tandem, si præsupponamus gravissimam realem injuriam, ut si quis Magistratum crudeliter vulneraverit, licet eum non occiderit, poena gladii pleæti potest. *Berl: p. 5. Concl: 66. n. 10.* Ut tamen poena illa locum habeat, requiritur .i. ut judici pro tribunali sedenti vel in executionis aut in aliquo actu judiciario & ratione officii versanti injuria inferatur; si enim quis non contemplatione officii sed ex odio privato affectu & inimicitia

amicitia Judicem offendat; non atroci illa pœna, sed qvæ aliis injuriantes plecti solent puniuntur *Roland: à Vall: vol. 3. Conf: 48. n. 13.* In dubio autem injuria Judici facta potius ex odio privato quam contemplatione officii facta præsumitur *Farinac: præst: Crim: q. 17. n. 43. 2.* Ut circumstantiæ delictum aggravent, nec supplicium mitius sufficere videatur, *Carpz. d. q. 100. n. 12. 3.* neq; prius ab ipso judice injuriis sit affectus. *Clarus. lib: 5. Sent: q. 68. §. ult: n. 21.*

XIX. Non minor quoq; est injuria realis, qvæ parentibus infertur, ut quibus, si non major, æqualis tamen honor ac reverentia debetur. *l. prator 7. §. atrocem 8. ff. de Injur: contra quod debitum liberi si peccent graviter delinqvunt, & pœna arbitraria à Magistratu sunt afficiendi. Matth: Wesenb: in Parat: ad L. Pompei: ff. de parricid: n. 12.* Aut enim injuria parentibus illata est gravissima & atrocissima, ut vulneratio aut percussio prope lethalis; aut vero aliqua ex parte levior, ut si filius patri manus impias intulerit, eum verberando vel pulsando, aut injuriis tantummodo verbalibus eum affecerit: Illo casu liberi impii & protervi fustigatione aut amputatione manus sunt plectendi, atq; in perpetuum relegandi, ita tamen ut non omne prorsus arbitrium moderandi pœnam parentibus sit ademptum: si enim injuriam parentes remiserint ac pro filiis intercesserint, pœna quoq; corporis afflictiva remittenda erit, iiq; non nisi arbitrariè, puta relegatione temporali vel perpetua puniendi, *juxta l. 3. C. de pat: potest: hoc vero, ob injurias nempe leviores verbales vel reales absq; vulneribus illatas filii relegatione vel carcere, in quo pro ratione circumstantiarum pane & aqua cibandi sunt, puniri possunt Carpz: Prax: Crim: p. 2. q. 100. n. 40. & seq.*

XX. Præterea de hac actione omnino notandum, quod quamvis civilis actio cum criminali iungi ac cumulari nequeat, peculiariter tamen in actione injuriarum in favorem injuriati receptum sit, ita ut Actio ad palinodiam cum criminali bene concurrere possit, quarum una electa alteram non consumit *Constitut: Elector: 42. p. 4. §. Darüber. Berl: p. 5. Concl: 62 n. 13.* licet non negem in eo casu, quando actor certa pecuniæ summa injuriam sibi illatam aestimans ad pœnam insuper agit & ut reo

C 2

impo

imponatur in libello petit , actionem subsistere non posse: quoniam id nimis contrariaretur regulæ , quæ neminem duabus poenis affligendum esse dicit. *Wesemb. p. 1. Conf: 22. n. 19.* Quamvis autem parti offensæ vel civiliter vel criminaliter actionem instituere licitum sit, nemo tamen invitus agere cogitur. *l. unic: C. ut nemo invir: ag.* Nec enim injuriatus periculum famæ sentit, nec existimatio ejus læditur, qui vindicare injurias nolit: quemadmodum enim existimationi illius, qui laudatur ab eo, qui nulla laude dignus est , parum aut omnino nihil accedit, ita de honore & existimatione viri gravis & honesti nihil detrahitur verbis injuriosis à levi quopiam homine in eum prolatis *Dan: Moller: ad Conf: Elect: 42. p. 4. n. 6.* quare nec Scabini Lipsienses anno 1626. pronunciare dubitaverunt, Injurias vindicare nolentem ad dignitatem senatoriam omnino esse admittendum teste *Carpz. prax: Crim: p. 2 q. 95. n. 94.* Nihilominus graves & honesti viri, quibus gravior honoris quam vitæ jactura esse solet *L. 7. §. 2. ff. quod met: ca.* non facile indefensam famam suam relinquunt; quod ut fiat, publice etiam expedit: hinc sæpe fit, ut delictum hoc, ne scilicet remaneat impunitum, coerceri soleat per modum Inquisitionis h. e. diligentem investigationem & explorationem docente *clariss: Brunn: tract: de Inquis. c. 5.* cujus origo à condito mundo & lapsu primorum parentum dependet *Gen: c. 3. v. 8. & seq:* Ubi DEus Adamum & Evam post lapsum noluit statim inauditos & non citatos condemnare, sed maluit potius inquisitione facta & prævia cognitione causæ in legum transgressores animadvertere.

XXI. Quare Judices, qui causa & crimine non satis perspecto , haud raro odio privato magis quam officii ratione commodiq; publici amore adducti ad remedium Inquisitionis properant, (quos ita delineat Legalis Apex & Justitiæ Clypeus *Dn. Carpzov. prax. Crim. p. 3. q. 107. n. 20.*) non solum materiam circa quam Inquisitionis bene ponderent i. e. ipsum crimen ejusq; qualitatem & pondus, sed & personam delinquentem tanquam objectum in concreto, quia hic non de glande legenda aut oleo

&

& tritico, sed de vita & salute hominis, quibus tamen nihil est terratum praestantius *Novell. 8. Hipp. de Marsil. in pr. Crim. §. de-
 cutionem* agitur: ne inquirant contra eum, contra quem jure haud
 licet inquirere, *Prosper. Farin. tract. de Crimin. q. 3. §. seq.* quem in
 finem saluberrimus in fero Saxonico mos obtinet, ut ad inqvi-
 sitionem iudices non soleant propria autoritate devenire, sed
 regulariter consulant Collegia Juridica misis simul indicis, an
 justam inquirendi causam habeant. *Clariss. Dn. Brunnem. in Com-
 mentar. ff. tit. de Accusat. n. 12.* quod & discrete sancitum legitur
 in celebri rescripto *B. Augusti de an: 1579. ad Scabios Lipsienses*
& in Ordin. Polit. de an: 1612. tit. von Justitten Sachen §. 5. verb.
*Da aber in einen und dem andern Fall unsern Ambräuschen er-
 heblicher Zweifel vorfiele; sollen sie zuvor ehe sie zu der Inqvi-
 sition schreiten / so wohl auch folgendes sich in den Schöppenstüh-
 len des Rechts zu belernen oder in unserer Regierung Bescheids*
zuerscholen schuldigt seyn. Ratio in ipsa constituitur. praelaudata
§. Well blüher exprimitur, quibus quoque annumeranda est die
Erledigung der Landes Gravaminum de an: 1653. & 1657. tit. von
Justitten Sachen. §. daß zum 60.

XXII. Et quia per hoc Inquisitionis remedium virorum
 honestorum fama & existimatio haud parum gravatur & sugil-
 latur non debet Judex temerario ausu & motu proprio quibus-
 vis improbis delatoribus aures credulas locando ad Inquisitionem
 festinare, sed potius cautè ac providè agere, nec quicquam
 intermittere, quod ad inquisiti liberationem ac innocentiae pro-
 bationem facere potest, *L. addictos C. de Appell. P. H. D. art. 47.*
 Etiam si de malitia Inquisiti aliquo modo constare videatur. Sa-
 tius enim impunitum relinqui facinus nocentis quam innocen-
 tem damnare, *l. 5. ff. de pen. l. 47. ff. de Obligat.* Si autem modum
 procedendi legibus praescriptum debito, quo par est studio non
 observet, tunc Judicem injuriarum quoque conveniri posse non
 est dubitandum. (Judex enim non facièdo suum officium ad
 interesse videtur se obstringere arg. *l. ult. C. de pen. Jud. qui male*
Judic. l. 4. C. de Custod. Reor.) Et non Advocatum, qui de ejusmodi
 praecipitantia conqueri debet, quia officium Advocati ideo in-
 ventum est, ut litigaturis succurratur, qui suum tueri & causam

dicere ignorant. *Jacob Menoch. de arbit. Jud. quæst. l. 2. c. 369.* itemq; innocentiam defendere ac conjurare quoquo modo possunt *Jul. Clar. l. 5. sentent. § ult. q. 32. n. 16.* modo Clien justam litigandi causam habeat *Ordin. Terg. de an: 1555. tit. von Advocaten §. 4. vers. Es sey dann.* Secus tamen, quando Advocati in ipsum Judicem cavillando procacius & effrenatius invehuntur. *Joh. Petr. Alan. in tract. de Advocat. & causid. Christ p. 2. ex. 6.* wöñ sie die Föder gar zu scharff spitzgen/ quæ certè malitia est diabolica & pœnam arbitriam meretur.

§. XXIII. Etsi vero sæpius Injuria Magistratui illata per Inquisitionem officio Judicis puniri soleat; ad id tamen, ut Judex in propria causa procedere possit, docente *Gailio l. 1. Obs. 39. n. 1.* requiritur. (1.) ut Injuria Judici ratione officii sit illata, quia in causa Injuriarum homines privatos concernente Inquisitionem formari prohibetur, præalleg. *Ordin. Polit. de an: 1612. tit. von Justitlen Sachen §. 5. in Verb. Dargegen wann etñ Privatus mider den andern.* (2.) Ut injuria sit evidens & notoria nec altiore requirat probationem: in crimine enim notorio omnis solennitas Juris remissa intelligitur *c. quando. de Episc. translat. quod & à Jure Saxonico non est alienum, uti patet ex Articul. II. Welschbild. ubi gloss. n. 10. & Arr. 88. l. 3. Land X. & ibi gloss. lit. a.* ac deniq; (3) ut reus in pœnam solummodo arbitrariam condemnatur, non etiam ad Palinodiam s. Recantationem seu æstimationem Injuriarum, prout attestatur *Carpz. prax. Crim. p. 2. qu. 95. n. 87. & Jurisprud. forens. p. 4. c. 42. d. 4.*

XXIV. Devenimus jam ad illas quæstiones, an veritas convicti excuset aut sublevet pœnam Injuriantis, & breviter Resp. aut expedit Reipublicæ scire crimen objectum aut non. In priori casu affirm: quia si hoc probet, venia ipsi datur; nè delicta maneant impunita *L. Eum qui nocentem. 18 ff. de Injur: L. ita vulneratus ff. ad L. Aquil.* Inter est enim Reipublicæ provinciam malis hominibus purgari & delinquentes debitis coërceri pœnis *l. 13. ff. de Offic. Prasf.* In posteriori casu vero neutiquam; quia animus Injuriandi adest & ita pœnam meretur. Nam ubi talis adest, dolus abesse non videtur, quoties nempe aliquid de genere prohibitorum i. e. quod LL. seu moribus prohibitum sit, ad-

mitti-

mittitur l. 5. C. de Injur. & ibi Godofred. Sicard. ad l. 6. C. de dolo mal. n. 6. At ubi Injuriandi animus adest, Injuriarum actio datur, etsi verum esset convitium.

XXV. Sed quid tenetur ille, qui verum crimen objecit in famoso libello, quæ diffamatio furtum spirituale alias appellari solet Job: Schneidw: ad §. 1. Inst: de Inj: n. 4. Et omisis aliorum opinionibus contrariis Resp. Etsi hoc casu reus famosi libelli ab omni pœna immunis non sit, quia talis pestilentissimus diffamator violat justitiæ Sanctissimæ ordinem. Nam cui curæ est Salutis publicæ integritas, ille accusare potest, ut dicit l. unic. C. de fam: lib: aut etiam denunciare. Attamen veritas convitii eatenus ipsum excusat, ut à pœna ordinaria liberetur, & ita quoque sancitum reperitur in Const: Elector: 44. p. 4. §. fin: verb: Da er gleich folgende künde aus führen/das derselbige gleichwohl auch will führlich entweder mit Stauppen & Schlägen Verwelsung oder Gefänknüß nach gelegenheit der verbrächung gestrafft werden sol/ubi Dan: Moller: n. 5. Harpr: ad §. 1. Inst: h. t. n. 161. & Boccr: c. 5. n. 19

XXVI. Cæterum ob carmen seu scriptum famosum damnatum intestabilem esse l. carmen 21. ff. de test: l. Cornel: §. §. fin: cum l. seq. ff. de Injur: dicitur. Sed ex l. unic. C. de famos: libell: P. H. D. art. 110. Const: Elect: 44. p. 4. Petr: à Plac: in Epit: delict: l. 1. c. 3. n. 2. 3 & 4. Jul: Clar: in Prax. Crim: §. fin: q. 68. n. 25. Menoch: de arbitr: Jud: l. 2. cent: 3. c. 263. n. 34. Berl. p. 5. Concl: 67. n. 8. Latet authores & quasi authores libellorum famosorum non modo uti dictum intestabiles esse, sed & aliis pœnis, imo capitis in jure coerceri, quam tamen Glossa in d. l. unic. C. de fam: libell: & interpretes tanquam nimis rigidam & duram aliquo modo mitigare & rectius statuere videntur, quod quis propter famosi in libello tum demum ultimo supplicio afficiatur, si crimen expressum, si verum esset & probaretur, esset capitale & ultimo supplicio dignum; si vero non sit capitale. eadem animadversione diffamator coerceatur, quia unumquodque delictum & scelus in libello objectum, si verum esset, veniret puniendum, & sic pœna talionis locum habeat Valde enim absurdum & iniquum foret ob quamcunque contumeliam capitis pœnam

pœnam imponere. Neq; aliter in toto Germanico Romano Imperio observatur propter Sanctionem Invidiosissimi Caroli V. manifestam *art. 10. Verb: Welcher jemandt. &c: Conspirat Jus Saxonicum p. 4. Constit: 44.* Sed si in libello famoso auctor nomen suum exprimat, an pœna locum sibi vindicabit famosi libelli? Negantium opinioni subscribere nil vereor propter verba *d. Carol: Const: art: 10.* expressa: ibi und nach der Ordnung der rechte mit seinen rechten Tauff und zunahmen nicht unterschreibet quæ satis innunt, pœnam hanc ei demum irrogandam esse, qvi nomen suum nō subscripsit, unde à contrario sensu eum qvi nomen exprimit nequaquam pœna illa teneri, dixerim: quamvis quidam sunt, qvi textum illum explicant non de subscriptione componentis famosum libellum, sed de ea, quæ secundum ordinem juris fit in iudicio ab accusatore, qvi crimen aliquod adversus alterum intentat, cujus fit mentio in *l. libellorum 2. l. si crimen 7. ff. de accus: l. unic: C. de fam: libell: Attamen hanc explicationem verba d. art: 10. non admittunt: de famoso enim libello ejusq; subscriptione ibidem agi clarissime patet ex verb: Durch Schmähebriefe, / zu latein liber famosus genandt / die er ausbreitet und sich nach ordnung der Rechte mit seinen rechten Tauff und Zunahmen nicht unterschreibet. Legitima vero accusatio & delatio quæ fit corā iudice famosus libellus non est nec dici pot est *Carpz: prax: Crim: p. 2. §. 98. n. 24.**

XXVII. Quæris, qvid de Cesare & principibus si in illos Libelli famosi conscripti sint, an author pœnæ capitali subjiciendus? & videtur negative decidendum, quia potissima ratio ob quam pœna capitalis & similitudo Supplicii infertur in dominis terrarum non obtinet. Ergo & dispositio cessabit. Ac docent Historici Augustum & Tiberium Pasquillos non magnificisse *Sveton: in August: c. 55. & in Tiber: c. 28.* quod idem dicitur de Theodosio *l. 9. Histor: Tripart: c. 32.* Aliis alius sensus fuit, quæ de re videatur *Alberic: Gentil: de leg: l. 2. c. 20. & Jacob: Menoch de Arbitr: judic: l. 2. c. 4. c. 377. n. 8.* Verumtamen adhibenda prudentia, si libellus eo spectat, ut subditorum animi à principibus abalienentur, gravissima opus est animadversione. Cæterum
pœnam

pœnam si famo libelli in *L. un. C. de famos. libell.* sancitam, *Ord. Criminali Car. V. ut & Novella 44. p. 4.* repetitā, moribus non seruari in genere scribitur *Schultes ad Decius Coler. 154 n. 14.* cujus ratio forsā ea est, quod ipsum fundamentum d. l. un. nempe pœna talionis in calumniatores olim exerceri solita dudum in desuetudinem abiit.

XXVIII. Injuriarum autem actione condemnatus notatur infamia tam in ditionibus Electoris Saxoniz quam alibi docent: *Moller: in Constitut: Elect: 42 p. 4. n. 17, Cbil: Konig: process: c. 59. §. 7. Berlich: p. 5. Concl. 63 n. 4.* Fallit hoc 1) Si reus per procuratorem se defenderit & sententia condemnatoria in hunc fuerit lata *l. 2. ff. de Obseq: parent: & patr: prest: Johann: Harpr: §. 10. n. 130.* 2) Si pœnam in quam condemnandus esset ante litem contestatam solverit. *panorm: in c. cum se 23. X. de sentent: & R. Jud: n. 2. & 6, Wesenb: in c. ff. de his qui not: infam: n. 9.* aut 3) declarationem fecerit, se verba illa animo injuriandi non protulisse postea autem non auditur sed contra eum secundum *Constitut: Electoral: 42 p. 4* proceditur, *Dan: Moller ibid: n. 32.* quod ultimum tamen ita limitandum esse existimo, quando scilicet injuriarum, quarum nomine reus convenitur sunt leviusculæ non valde atroces juxta *tit. 1. process: Judic: §. Besonders aber in verb: zumahln wann sich befindet daß die Sachen von keiner sonderlichen wichtigkeit seyn.* s. non satis liquida sed obscuræ uti declarat *Nov: Ordin: Polit: tit: von Injurien §. 1. & 2.* verb: *Als setzen und wollen wir / wann die Injurien etlicher massen Zweiffel-hafftig &c. 4.* & Ultimo si reus contra propositam actionem injuriarum tales quoq; exceptiones proponere possit, quæ se ipso jure vel dum opponuntur, actionem tollunt quod fieri potest auctore etiam invito.

XXIX. Tollitur injuriarum actio non tantum nudo pacto sed etiam satisfactione. Remissione, Morte ante litem contestationem, dissimulatione, Retorsione, Juramento præstito & deniq; præscriptione.

XXX. Pacto extinguitur injuriarum actio, quia de delictis privatis omnino concessum est transigere, ita ut actio ipso jure sublata intelligatur *l. 17. §. 11. l. 27. §. 2. ff. de Pact.* : quod tamen Serenissimus ita limitavit, ut Judex nihilominus reum punire debeat, etsi actor cum eo transegisset. *Nov: Ord: Polir: tit: 6. Von Straffe anderer Laster §. 8. verb: Es sol aber nichts desto weniger dem verbrechere eine tapffere Geldbusse seinen vermögen nach/ ad pias causas anzuwenden zuerkannt werden/ & ed collimare videtur Dn: Carpzov: prax: Crim: p. 2. q. 97. n. 41.*

Satisfactione & quando Injuriatus ad delendam injuriarum actionem se gratiæ injuriati submittit *l. 17. §. 6. ff. de Inj: Zobell: p. 4. dist: 7. n. 18.* Remissione sive tacita sive expressa, adeo ut semel remissa ex penitentia revocare nequeat *d. l. 17. §. 6. l. 11. §. 1. ff. eod:*

Morte s. ejus qui passus est Injuriam s. illius qui fecit Injuriam, nisi lis cum defuncto contestata sit *l. Injuriarum 13. in pr: ff. de Injur: criminalis tamen injuriarum Actio morte rei omnino tollitur, etiam post litis contestationem l. unic: C. ex delict: de funct: l. ult: ff. ad l. Jul: Maj: Matth: Wesembec: p. 1. cons: 22. n. 6.*

Disimulatione quando ridet bibit ludit cum ad versario s. injuriante mit Spiehlen/essen/Trincken und andern freundslichen geberdten und Gemeinschaften die einer mit einen pfleget/ darmit er Freundschaft helt/ werden die Injurien auffgehoben juxta Gloss: Ordin: Landt R: l. 3. art. 31. super verbis oder schläget vers: Dann dergleichen mag einer erlassen oder vergeben. Attamen distingvendum est: aut latus ex spontanea voluntate lædenti propinat aut ex necessitate s. honestatis ergo als ein Reih oder Gesundtheit Trunct (per antiphrasin) in illo casu inducitur remissio, in hoc minime *Marans: in Specul: Aur: p. 1. d. 1. n. 97. Fomann: dispus:*

spus: 27. thes: 17. lit: O. Quamobrem hodie solent Aulici pocula injuriantis jure aulico accipere auff Hoff: Recht/ h. e. citra præjudicium injuriæ, vulgò Ich warfts auff Hoff: Recht. Ich bringe dir's auff Hoff: Recht/ *Andr: Gail: de Arrest: c. 14. n. 19.*

XXXI. Aboletur item verbalium injuriarum actio Retor- sione, qui enim incussum sibi notam rursus excussit frustra judi- cium postulaverit. *Bartol: de Sax: ferrat: Consil: Criminali: tom. 1. cons 5 n. 12.* Est enim naturalis defensio, ut verba verbis tollan- tur *Moller: ad Constitut. Electoral: 42. p. 4. n. 37.* Tollitur quoq; Injuriarum actio quando periuramentum purgationis reus se ab instituta actione liberat & v. c. jurat, quod non injuriandi animo id dixerit s. fecerit *l. non damnatos. in fin: C. ex quibus caus; in- fam: irrogat: Joach: à Benß ad l. posteaquam. §. si damnetur ff. de Jur: jurand: n. 18.*

Deniq; Injuriz verbales, etiam scriptæ, nec non le- viiores reales, puta si quis colaphum alicui impingat s. ita verberet, ut recentes vibices sangvisq; subter cutem se diffundens, lividis maculis corpus deformet, *Als da je- mandt Bludrünstig Braun und Blau geschlagen wird/* anni utilis lapsu præscribuntur, i. e. ex eo tempore, quo quisq; rescivit, jactam in se esse injuriam computan- di *l. 5. C. de Injur: Andr: Gail: l. 2. Obs: 105.* quia actio in- juriarum est odiosa ideoq; restringenda potius quam extendenda. *l. 42. ff. de pæn: l. 155. §. ff. R. J. c. odia 15. de R. J. in 6.* Hanc enim opinionem approbavit & confirma- vit *Const: Elector. 46. p. 4. post. pr: Ubi: daß die verjäh- rung von der Zeit an als der Injuriatus solch: erfahren und zu wissen bekommen hatt/ gerechnet und zu lauf- sen angefangen werde.*

XXXII Tempus vero de anno & die Saxonico vul- go Jahr und Tag in hisce ditionibus Elect: Saxon: præ-
D 3 cisc

cise intelligendum esse tradunt Consult: Constitut: Sax.
*tom: 2. p. 4. q. 62. n. 2. Jobann Jacob Harttrauff Exercit:
 pract: quæst: exerc: 7. n. 27.* Sed nos contrariam opinio-
 nem seu benigniorem ita veriore esse statuimus *Petr:
 Heig. 3. 1. q. 16. n. 42. & seq. Dn: Bened: Carpz: Prax: Crim:
 p. 2. q. 97. n. 15. & Jurispr: for. p. 4. C. 46. def: 3. n. 1. &
 seq.* At rociore vero Injuriam E.g. Ubi quis ita verberatur
 vel vulneratur ut membrum ejus aliquod debilitetur si
 os frangatur & ejusmodi similes als Rämpffer oder
 beinschröttige Wunden Lämndnis und dergleichen
 quemadmodum & famosi libelli, item quando ex L. Dif-
 fam: C. de Ing: manum: agitur, non nisi 30. annis anno &
 die in foro Saxonico præscribuntur *l. item 14. §. in caus:
 ff. quod met: caus: gest: er: Myns: c. 1. Obs. 48. Const: Elector: d.
 48. p. 4. Dan: Moll: ibid. n. 20.*

XXXIII. Hæc ita de Injuriis ex Jure civili & Saxonico
 dicta sufficiant: quibus adjicienda erant quæ in foro Saxon. Ele-
 ctoralis per Edicta de 5. Octob. 1670. & 3. Marti 1677. tum circa sa-
 tisfactionem injuriati, tum circa poenam injuriantis novi-
 ter statuta sunt. Sed malumus Lectorem ad ipsos fon-
 tes allegatos remittere dicentes interim

S. D. G.

